

Kitlese Fonlama: Türkiye'deki Kitlese Fonlama Platformları zerinden Bir Deęerlendirme

Ceren ubuku*

z

Kitlese fonlama, kitlelerin birleŖip küçük miktarlar vererek aralarında fon toplamasıdır. Son birkaç senedir hayatımızda olan kitlese fonlama kavramı tüm dünyada yaygın bir finansman yöntemi haline gelmiŖtir. Türkiye'de ise kitlese fonlama henüz geliŖme aŖamasındadır. Konuyla ilgili olarak Aralık 2016 tarihinde Türkiye'nin ilk kitlese fonlama derneği kurulmuŖtur. Ayrıca kitlese fonlamayı daha da yaygınlaŖtırmak için gerekli deęiŖiklikleri içeren bir kanun tasarısı da hazırlanmıŖtır. Bu alıŖmada ise Türkiye'deki kitlese fonlama platformlarının durumuna deęinilmiŖ ve ülkemizde aktif olan kitlese fonlama platformları içerik analizi yöntemiyle incelenmiŖtir. Bunlar; CrowdFon, FonlaBeni, FonGoGo, ArıKovanı ve BuluŖum platformlarıdır. Bu platformlar üzerinden giriŖimciler projelerini kitlelere duyurarak gerekli finansmanı sağlayabilirler. alıŖmanın sonucuna göre Türkiye'de beğendiği projenin gerekleŖmesini isteyen bir destekçinin bir projeye ortalama 215 TL destek verdiği ve baŖarılı proje baŖına da ortalama 44.463 TL fon dŖtę ortaya ıkmıŖtır.

Anahtar Kelimeler: Kitlese fonlama, Kitlese Fonlama Platformları, GiriŖimcilik, GiriŖimcilik Finansmanı

Jel Kodları: D70, G18, M13, O31

* İstanbul niversitesi, ceren.cubukcu@gmail.com

Crowdfunding: An Assessment on Crowdfunding Platforms in Turkey

Abstract

Crowdfunding means gathering small amounts of funds from the crowd. The concept of crowdfunding has become a widespread funding method all over the world for the past few years. In Turkey, crowdfunding is still in its development phase. There have been new developments over the past few months about the subject and the first crowdfunding foundation of Turkey was established in December 2016. In addition, a new law has been drafted which contains the necessary amendments to further expand crowdfunding. In this study, the status of crowdfunding platforms in Turkey was mentioned and the active crowdfunding platforms in our country were examined by content analysis method. These are CrowdFon, FonlaBeni, FonGoGo, AriKovani ve Bulusum platforms. Entrepreneurs can provide necessary financing through these platforms by publishing their projects. According to the results of this study, in Turkey, a supporter who wants a project to be successful funds an average of 215 TL for the project and a successful project gets an average of 44.463 TL.

Keywords: Crowdfunding, Crowdfunding Platforms, Entrepreneurship, Entrepreneurship Finance

Jel Codes: D70, G18, M13, O31

Giriş

İnternet ve teknolojinin gelişmesi projelerini hayata geçirmek isteyenlere fon bulmaları için yeni olanaklar sunmuştur. Web 2.0'ın gelişmesiyle “kitlelesel fonlama” kavramı da hayatımıza girmiştir. Kitlelesel fonlama İngilizce “crowdfunding” ifadesinden türetilmiştir. “Crowdfunding” kelimesinin birbir Türkçe karşılığı ise “kalabalık fonlaması” anlamına gelmektedir. Bu da birçok kişinin birleşip aralarında fon toplaması demektir. Kısacası kitlelesel fonlama, bir proje veya girişimin bir kitle tarafından fonlanmasıdır (Mitra, 2012). Günümüzde kitlelesel fonlama, bağışçılardan veya bireysel yatırımcılardan internet vasıtasıyla para toplamayı oldukça kolaylaştırmıştır (Best ve diğ., 2013). Büyük bir insan grubu bir web sitesi veya diğer online araçları kullanarak bir projeye anında sermaye yatırabilmekte veya bir girişime bağışta bulunabilmektedir (Giudici ve diğ., 2012; Best ve diğ., 2013). Şekil 1’de kitlelesel fonlamanın görsel gösterimi görülebilir.

Şekil 1: Kitlesel Fonlamanın Gösterimi (Crowdfon.com, 2017)

Kitlesel fonlama Endüstri 4.0 için de yeni bir fonlama yöntemi olabilir. Endüstri 4.0 projeleri maliyet açısından yüksek oldukları için kitlesel fonlama platformlarından yararlanıp projeleri için gerekli yatırım miktarının en azından bir kısmını sağlayabilirler. Özellikle ülkemizde bankalar ne yazık ki yeni girişim ve girişimcileri finanse etmek konusunda pek de istekli değildir (Sancak, 2016). Bu yüzden de geleneksel finansman kaynaklarından yeterli desteği bulamayan girişimciler için kitlesel fonlama platformları bir çözüm yöntemi olabilirler. Bu platformlar üzerinden girişimciler kitlelere açık çağrıda bulunarak ve projeleriyle ilgili hazırladıkları görsel malzemeleri bu web siteleri aracılığıyla internet üzerinden yayınlamaya kitlelere açık çağrıda bulunup fon toplayabilirler (Atsan ve Erdoğan, 2015). Girişimciler için kitlesel fonlama platformları projeleri için fon yaratmanın yanı sıra girişimcilerin riskini azaltmak, projelerinin pazar analizini yapmak, ürünlerinin satılabilirliğini test etmek, daha geniş kitlelere duyurmak ve kullanıcılardan geri bildirim almak gibi amaçlarla da kullanılabilir (Gerber ve diğ., 2012; Gulati, 2014; Atsan ve Erdoğan, 2015; Crowdfon.com, 2017). Sonuçta eğer girişimci yayınladığı projesiyle kalabalıkların ilgisini çekmişse aslında o projenin pazar analizi de başarılı olmuş demektir (Ergen ve diğ., 2013). Şekil 2'de kitlesel fonlamanın avantajları görülebilir.

Şekil 2: Kitlesele Fonlamamanın Avantajları (Crowdfon.com, 2017)

Kitlesele fonlama; projelerine veya girişimlerine fon arayan girişimciler, bunları fonlayan bireyler ve bu fonlama işleme aracılık eden platformlar olmak üzere üç farklı taraftan oluşmaktadır (Ordanini ve diğ., 2011). Bu taraflardan en çok dikkat çeken ise fon sağlayan yatırımcılardır. Bu yatırımcılar genellikle yatırımcılık geçmişi olmayıp inovasyon ve sosyal sorumluluğa önem veren, ilaveten yenilikçi projelere ve kültür sanat projelerine destek olmak isteyen olağan insanlardır. İlgiilerini çeken veya gerçekleştiğini görmek istedikleri projelere destek olmak için küçük miktarlarda para yatırırlar. Bu yatırımları da internette bulunan kitlesele fonlama platformları aracılığıyla yaparlar. Bu yüzden de proje sahibi girişimci ile yatırımcının aynı bölgede bulunmasına gerek yoktur (Atsan ve Erdoğan, 2015). Bu da girişimci için büyük bir avantaj sağlamaktadır çünkü bu platformlar sayesinde çok farklı yerlerdeki büyük bir potansiyel yatırımcı kitlesine ulaşabilmektedir.

Kitlesele fonlama platformları kâr amacı güden kuruluşlardır. Bu platformlarda yayınlanan projeler yayınladığı süre içerisinde hedeflenen fon miktarına ulaşırlarsa başarılı sayılırlar. Platformlar da bu başarılı olan proje-

ler için toplanan fonlardan %7 ile %15 arası komisyon alırlar. Bu sayede gelir elde ederler. Kitlesel fonlama platformlarının çeşitli türleri de mevcuttur. Bunlar finansal olmayan fonlama ve finansal fonlama olmak üzere temelde ikiye ayrılırlar. Finansal olmayan fonlama türleri, bağış ve ödül temelli; finansal olanlar ise kredi ve hisse temellidirler (İşler, 2014; Onur ve Değirmenci, 2015). Bu şekilde ele alındığında kitlesel fonlama platformlarının dörde ayrıldığı da söylenebilir. Ancak literatürde bazı kaynaklar bu konuyu daha kapsamlı bir şekilde ele alırlar ve bu platformların dokuza ayrıldığını belirtirler. Bunlar; bağış, ödül, ön satış, borç verme, aynı fon, yatırım modeli, sponsorluk, gelir paylaşımı ve karma modelleridir (De Buysere ve diğ., 2012). Türkiye'de yasal mevzuat gereği şu an için yalnızca bağış ve ödül temelli kitlesel fonlama yöntemi kullanılabilir. Bu konuyla ilgili yasal boşluğu doldurmak ve diğer kitlesel fonlama platformu türlerini de bir temele oturtmak için Ocak 2017 tarihinde TBMM'ye bir yasa tasarısı sunulmuştur. Bu tasarıdan bir sonraki bölümde bahsedilecektir. Ödül temelli kitlesel fonlama yönteminde; destek arayan proje sahibi, projesine fon sağlayanlara destekleri karşılığında finansal değeri olan veya olmayan ürün ya da hizmetler sunmaktadır. Bu ürün veya hizmetlere ise ödül denmektedir. Bu ödüller çok çeşitlilik göstermektedir. Teşekkür telefonu açmak, tebrik kartı göndermek, kitap ayracı göndermek, poster göndermek, yapılan projenin teşekkür kısmında isme yer vermek, proje toplantısına davet etmek gibi yapılan katkı miktarının büyüklüğüne göre ödüller değişebilmektedir.

Kitlesel fonlama platformlarının dünyadaki hacminin 2015 yılı itibarıyla 34 milyar \$'a ulaştığı bilinmektedir (Crowdfunding Industry Statistics, 2015). Ayrıca yine 2015 yılı itibarıyla dünyada 2.902 kitlesel fonlama platformu mevcuttur (Crowdsourcing and Crowdfunding, 2015). Bu platformların sayısının ileriki yıllarda kitlesel fonlama geliştikçe artması beklenmektedir. Bu platformlar en yaygın olarak Kuzey Amerika ve Avrupa'da kullanılmaktadır (Gulati, 2014; Best ve diğ., 2013). Dünyadaki en bilinen kitlesel fonlama platformu Amerika'da 2009 yılında kurulan Kickstarter platformudur. Bu platformu Indiegogo, GoFundMe, RocketHub, CrowdFunder, EquityNet gibi platformlar takip etmektedir. Nisan 2017 tarihi itibarıyla Kickstarter aracılığıyla 12.7 milyon kişiden toplanan 2.62 milyar \$'lık fon başarılı olan Kickstarter projelerine aktarılmıştır (Kickstarter.com, 2017). Ayrıca Kickstarter üzerinden şu ana kadar başarılı olup en yüksek fonu alan proje ise

Pebble Teknoloji tarafından üretilen bir akıllı saat projesidir. Bu proje 2015 yılında 20.3 milyon \$'lık bir fon almıştır (Kickstarter.com, 2017).

Kitlesel fonlama bilimsel anlamda oldukça yeni bir alandır. Bu yüzden yapılan çalışmalar da sınırlı sayıdadır. Dünya'daki literatüre baktığımızda Belflamme ve diğ. (2014) kitlesel fonlamayı girişimciler için yeni bir finansman olarak incelemişlerdir. Mitra'da 2012 yılında yaptığı çalışmada kitlesel fonlamayı benzer şekilde ele almıştır ve bunun girişimciler için yeni bir finansal kaynak olduğunu belirtmiştir. Wheat ve diğ. (2013) ise kitlesel fonlamanın bilim ve araştırma projeleri için yeni bir fon kaynağı yaratıp yaratamayacağını incelemişlerdir. Kitlesel fonlamayı platformlardaki projeler üzerinden açıklayan ve vaka analizlerine yer veren çalışmalar da mevcuttur. Bunlardan biri ise Kuppuswamy ve Bayus'un 2013 yılında yaptıkları çalışmadır. Bu çalışmada Kickstarter projeleri daha detaylı incelenmiş ve projelerin hangi zamanlarda daha çok desteklendikleri tespit edilmiştir. Bu çalışmaya göre projeler U şeklindeki bir modele benzer şekilde desteklenmektedir. Yani, proje desteğinin çoğunluğunu ilk ve son hafta toplamaktadır. Geri kalan haftalarda ise bu kadar yoğun bir destek toplayamamaktadır.

Türkiye'de kitlesel fonlama platformları mevzuat boşluğu nedeniyle henüz başlangıç aşamasındadır (Ergen ve diğ., 2013). Ülkemizde sadece altı adet kitlesel fonlama platformu mevcuttur. Bu platformların hepsini analiz eden bir çalışma ise bulunmamaktadır. Kitlesel fonlamayla ilgili ülkemizde yapılan çalışmalar genellikle teorik olup bu platformların türlerinden, nasıl işlediklerinden ve dünyadaki durumlarından bahseder. Konuyla ilgili içerik analizi yapan çalışmalar ise sınırlı sayıdadır. Yegen (2015), sadece FonlaBeni platformunu inceleyerek bir içerik analizi çalışması yapmıştır. Bu çalışmada ise Türkiye'deki aktif olan tüm kitlesel fonlama platformları içerik analizi yöntemiyle incelenecektir ve platformlardaki proje sayıları, başarı yüzdeleri, projelerin fonlanma miktarları, en çok ve en az fonlanan projeler, projelerin destekçi sayıları incelenerek konuyla ilgili literatürde eksik olan temel veriler bulunacaktır.

Bir sonraki bölümde Türkiye'deki kitlesel fonlama platformlarından ve kitlesel fonlamayla ilgili mevzuatta yapılan değişikliklerden bahsedilecektir. Daha sonraki bölümlerde ise çalışmanın uygulama kısmı anlatılacak ve çalışmanın yöntemi, bulguları ve sonuçları incelenecektir.

Türkiye'de Kitlesel Fonlama Platformlarının Durumu

Türkiye'deki kitlesel fonlama platformları; CrowdFon, FonlaBeni, FonGoGo, ArıKovanı, Buluşum ve FonBulucu platformlarıdır. Bu platformlardan Buluşum bağış temelli bir fonlama platformu olup diğerleri ise ödül temelli platformlardır. Ayrıca Buluşum, sadece topluma fayda sağlayacak projelere platformunda yer verir. Başarılı olan projelerden de herhangi bir komisyon talep etmez. Buluşum, Boyner Vakfı'na bağlı olup kâr amacı gütmeyen bir platformdur. Sadece buluşçuyla destekçiyi birleştirmeyi amaçlar. Kâr amacı gütmeyen diğer bir kitlesel fonlama platformu olan ArıKovanı ise inovasyona önem veren bir platformdur. Sadece teknoloji ve inovasyon odaklı prototipi tamamlanmış projeleri platformunda yayımlar. Bununla birlikte platformunda başarılı olmuş projelerden herhangi bir komisyon ücreti almaz çünkü ArıKovanı bir Turkcell girişimidir ve amacı inovasyona destek olup katkı sağlamaktır. Diğer kitlesel fonlama platformları ise kâr amacı güden platformlardır ve başarılı olan girişimlerden %7 ile %15 arası bir komisyon talep ederler. İlaveten bu platformlar teknoloji, sanat, film, müzik, çevre gibi çok çeşitli alanlardaki projelerin hepsine yer verirler.

Aralık 2016 tarihinde Türkiye'nin ilk kitlesel fonlama derneği kurulmuştur. Derneğin Yönetim Kurulu Başkanı, CrowdFon Kurucusu Savaş Ünsal'dır. Derneğin amacı ise çok az sayıda ve genellikle 'ödül' temelli olan kitlesel fonlama platformlarına yenilerinin eklenmesini sağlamaktır (Kitlesel Fonlama Derneği Basın Bildirisi, 2016). Bu dernek, Türkiye'de kitlesel fonlamanın bilinirliğini arttırmanın yanı sıra hukuki çerçevesinin oluşturulmasına da katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Şu an için Türkiye'deki yasal mevzuat gereği sadece bağış temelli ve ödül temelli kitlesel fonlama platformları faaliyet gösterebilmektedir ve ne yazık ki hisse temelli kitlesel fonlama platformu kurulamamaktadır. Bunun için 6362 numaralı Sermaye Piyasası Kanunu'nun (SPK) yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu konuyla ilgili düzenlemelerin mevzuata alınmasını sağlayan kanun teklifi ise Aralık 2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na gönderilmiştir. Buna göre; "kitle fonlamasının kolaylıkla yapılabilmesi ve hızla gelişmesinin sağlanmasına katkıda bulunmak amacıyla ilgili maddede yapılan değişiklikler ile kitle fonlaması aracılığıyla para toplayanlar, halka açık ortaklık ve ihraççı tanımı dışında bırakılarak girişimcilerin kitle fonlaması işlemi sonucunda maruz kalabilecekleri maliyetlerin azaltılması ve dolay-

sıyla 6362 sayılı Kanunda halka açık ortaklıklar ve ihraççılar için öngörülen yükümlülüklerle tabi olmamaları amaçlanmıştır (Finanstrend.com, 2016).”

Amerika’da kitlesel fonlama platformlarına yönelik kanun “Jumpstart Our Business Startups (JOBS)” adı altında 2013 yılında onaylanmıştır. Bu kanun ile girişimciler ve küçük işletme sahipleri şirketlerinin sınırlı sayıdaki hisselerini halka sosyal ağlar ve internet platformları aracılığıyla satabilmektedirler (Belleflamme ve diğ., 2014). İngiltere’de ise konuyla ilgili düzenlemeler 2011 yılında yapılmıştır ve yapılan düzenlemeler İngiltere’nin sermaye piyasası kurulu olan Financial Conduct Authority (FCA) tarafından onaylanmıştır (Ergen ve diğ., 2013). 2013 yılında ise İngiltere’nin ilk kitlesel fonlama platformu CrowdCube kurulmuştur ve FCA tarafından ruhsatlandırılmıştır (Ergen ve diğ., 2013). Japonya’da kitlesel fonlama Mayıs 2014’te yapılan düzenleme ile mümkün hale getirilmiştir. Bu sayede 10-50 milyon Japon Yeni sermayeli şirketlere kitlesel fon sağlanması yasal olarak mümkün hale getirilmiştir (Atsan ve Erdoğan, 2015).

Ne yazık ki ülkemiz bu alanda uluslararası örneklerine göre çok geride kalmıştır. 16 Ocak 2017 tarihinde Sermaye Piyasası Kurulu ile bu konudaki platformların ve ilgili sektör temsilcilerinin bir araya geldiği bir toplantıda yukarıda belirtilen kitlesel fonlama ile ilgili kanun tasarısı hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur (Kitlesel Fonlama Derneği, 2017). Bunu takip eden süreçte de 11-12 Şubat 2017 tarihlerinde sektörün ileri gelenleri, ilgili mevzuatın oluşturulmasına katkı sağlamak için bir çalıştay düzenlemişlerdir. 5 Nisan 2017 tarihinde ise çalıştayın sonuç raporu açıklanmış olup mecliste bekleyen kanun tasarısının görüşülmesinden önce sektör paydaşlarıyla, SPK, Borsa İstanbul ve diğer resmi ve özel kuruluşlarla paylaşılmıştır (Kitlesel Fonlama Derneği, 2017).

Bazı kitlesel fonlama platformları bu kanun tasarısının meclisten geçmesini bekleyecek kadar uzun faaliyette kalamamıştır ve kapanmıştır. Ergen ve diğ. (2013) ile Atsan ve Erdoğan’ın (2015) yaptıkları çalışmalarda bulunan BiAyda isimli kitlesel fonlama platformu ne yazık ki 2016 yılında kapanmıştır. Buna karşılık sektördeki hareketlenmeler sayesinde yeni platformların açılması da beklenmektedir. Mesela; 2017 yılında Ideanest isimli bağış temelli ve sadece teknoloji projeleri için fon sağlayan platformun Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) tarafından hayata geçirilmesi ön görülmekte-

dir. Sektörde hâlâ aktif olarak çalışan platformlar ise CrowdFon, FonlaBeni, FonGoGo, ArıKovani, Buluşum ve FonBulucu platformlarıdır. FonBulucu, Mart 2017 tarihinde kurulduğu için bu çalışma için gerekli veri geçmişine sahip değildir. Bundan dolayı söz konusu platform bu çalışma kapsamında yer almamıştır.

Yöntem

Bu çalışmada Ceren Yegen'in Yeni Medya 3 kitabı kapsamında 2014 yılında FonlaBeni ile yaptığı "İletişim teknolojileriyle gelişen crowdsourced bir sistem olarak crowdfunding ve FonlaBeni örneği" adlı içerik analizi araştırmasının genişletilip Türkiye'deki diğer kitlesel fonlama platformlarına da uygulanması amaçlanmıştır. Buna göre; bu platformlar kuruluşlarından itibaren toplam kaç proje yayınlamışlardır, bu projeler hangi kategorilerdedir, projelerin ne kadar başarılı olmuştur, başarılı olan bu projeler ne kadar fon toplamışlardır, kaç kişi bu projeleri fonlamıştır, en az ve en çok fonlanan projeler hangileridir gibi sorulara cevap aranmıştır.

Bulgular

Mayıs 2017 tarihi itibarı ile içerik analizi yapılan CrowdFon.com, FonlaBeni.com, FonGoGo.com, AriKovani.com ve Bulusum.biz platformlarına ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Platformlarda Yer Alan Toplam Proje Sayısı

Platform Adı	Kuruluş Tarihi	Toplam Yayımlanan Proje Sayısı
CrowdFon	2011	185
FonlaBeni	2013	68
FonGoGo	2013	221
ArıKovani	2016	26
Buluşum	2015	11

Tablo 1'de görüldüğü üzere Türkiye'deki ilk kitlesel fonlama platformu CrowdFon'dur. CrowdFon aslında 2011 yılında Projemefon adıyla kurulmuş olup 2013 yılında Savaş Ünsal tarafından satın alındıktan sonra ismi değiştirilmiştir. 2013 yılında bu sektörde bir hareketlenme başlamıştır ve FonlaBe-

ni ile FonGoGo platformları da sektördeki yeni platformlar olarak yerlerini almışlardır. 2015 ve 2016 yıllarında ise kurumsal firma destekli kitlesel fonlama platformları kurulmuştur. ArıKovanı, Turkcell'in bir projesidir. Buluşum ise Boyner Vakfı tarafından hayata geçirilmiştir. Buluşum ayrıca 2015 yılında kurulmasına rağmen 2016 yılında aktif hale gelmiştir. Buluşum ve ArıKovanı platformları diğer platformlara kıyasla daha yeni oldukları için bu platformlarda daha az proje yayınlanmıştır. En çok proje ise FonGoGo platformunda yayınlanmıştır. Tüm platformlarda ise Mayıs 2017 itibari ile toplam 485 proje yayınlanmıştır. Aşağıdaki tabloda yayınlanan bu projelerin kategorilere göre dağılımları incelenmiştir.

Tablo 2: Platformdaki Projelerin Kategorilere Göre Dağılımı

Proje Kategorisi	CrowdFon	FonlaBeni	FonGoGo	ArıKovanı	Buluşum
Çevre	18	5	15	-	-
Film	30	22	71	-	5
Kültür Sanat (Müzik, Edebiyat, Tiyatro, Sergi vb.)	44	14	44	-	-
Eğitim	-	-	20	-	-
Tasarım	14	-	5	-	-
Teknoloji	51	8	22	26	6
Yiyecek/Gıda	1	3	4	-	-
Diğer	27	16	40	-	-

Tablo 2'den anlaşılabilceği üzere en çok proje yayınlanan kategoriler teknoloji ve film kategorileridir. Bu kategorileri müzik, edebiyat, tiyatro, sergi ve benzerlerinden oluşan kültür sanat kategorisi izlemektedir. Bu kategorilerdeki projeler genellikle yaratıcı projelerdir ve ülkemizdeki insanların gerekli yaratıcılığa sahip olduklarını ama bu hayallerini gerçekleştirebilmek için desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade eder. Buradan aslında bu alanlarda diğer kuruluşlar tarafından verilen desteklerin yeterli olmadığı sonucu da çıkarılabilir. Proje sahibi, projesini gerçekleştirmek için gerekli desteği diğer kuruluşlardan bulamadığı için projesini kitlesel fonlama platformunda yayınlayıp internetin yardımı ile fon toplamaya çalışmaktadır.

Bu tabloda dikkat çeken diğer bir detay ise ArıKovanı sadece teknoloji projelerini kabul ettiğinden dolayı bu platform için diğer kategorilerin boş kalmasıdır. Ayrıca Buluşum platformu da topluma yarar sağlayan projelere platformunda yer vermesine karşılık yayınlanan projeleri sadece teknoloji ve film kategorilerinde yarı yarıya olmak üzere dağılmıştır ve diğer kategorilerde yayınlanan bir projesi henüz yoktur. Bir sonraki tabloda platformlardaki başarı durumlarına yer verilmiştir ve kaç projenin başarılı, kaçının başarısız olduğu belirtilmiştir.

Tablo 3: Projelerin Genel Başarı Durumları

Platform Adı	Başarılı	Başarısız	Devam Eden	Platformun Başarı Yüzdesi
CrowdFon	15	162	8	%8,4
FonlaBeni	43	25	0	%63
FonGoGo	64	147	10	%30
ArıKovanı	12	5	9	%70
Buluşum	10	0	1	%100

Tablo 3'e göre tüm platformlarda toplam 144 proje başarılı olmuştur. Yani, 144 proje yayınladığı süre içerisinde hedeflediği fon miktarına ulaşmıştır. En başarılı platform %100 başarı oranı ile Buluşum platformudur. Buluşum'un bağış temelli olması ve proje kabul ederken sadece topluma fayda sağlayacak yaratıcı projeleri kabul etmesi ve projelerin yayınlanmadan önce Buluşum danışma kurulunun onayından geçmesi; özetle yayınlanan projeler açısından seçici davranılması platformun başarısının arkasındaki nedenler olarak gösterilebilir. Buluşum platformunu %70 ve %63 başarı yüzdeleriyle ArıKovanı ve FonlaBeni platformları takip etmektedir. ArıKovanı da sadece prototipi olan yenilikçi teknoloji projelerini platformunda yayınlamaktadır. Bu nedenle projeler konusunda Buluşum gibi seçici bir yaklaşım izlediği söylenebilir. FonlaBeni platformundaki projelerin ihtiyaçları olan fon miktarları ise diğer platformlarda yayınlanan projelere göre nispeten daha azdır. Miktarlar genellikle 500 TL ile 10.000 TL arasında değişmektedir. Düşük bütçeli projeler de platformun başarı oranını arttırmaktadır. FonGoGo ve CrowdFon platformları da en çok proje yayınlayan platformlar olmasına karşılık başarı yüzdesi en düşük platformlardır. Bunun nedeni de yayınladıkları projeler konusunda çok seçici olmamaları ya da yayınladıkları projelerin ihtiyaç duydukları destek miktarının yüksek olmasından kaynaklana-

bilir. Mesela; FonGoGo platformunda açılacak projenin sahip olabileceği en düşük bütçe hedefinin 1.000 TL olması gerekmektedir. Hâlbuki FonlaBeni platformunda 1.000 TL'den daha düşük bütçeli projelerde yayınlanmış ve başarılı olmuşlardır. Platformlardaki başarılı olan projelerin bütçelerinin daha detaylı incelenebilmesi için aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 4: Başarıya Ulaşmış Projelerin Fonlanma Durumu

Platform Adı	Toplanan Fon	Hedeflenen Fon	Toplam Fonlayan Destekçi Sayısı	Destekçi Başına Düşen Ortalama Fon Miktarı	Başarılı Proje Başına Düşen Ortalama Fon Miktarı
CrowdFon	84.002 TL	80.050 TL	652	128,83 TL	5.600,13 TL
FonlaBeni	162.670 TL	148.415 TL	687	236,78 TL	3.783,02 TL
FonGoGo	1.013.660 TL	876.000 TL	5.031	201,48 TL	15.838,44 TL
ArıKovanı	2.019.216 TL	1.445.000 TL	6699	301,42 TL	168.268 TL
Buluşum	288.290 TL	288.290 TL	-	-	28.829 TL

Tablo 4'te fonlayan destekçi sayıları, başarıya ulaşan projelerdeki destekçi kişi sayıları toplanarak bulunmuştur. Bir kişi aynı platform üzerinden birden fazla projeye fon sağlamış olabilir veya aynı projeye birden çok kez destek vermiş de olabilir. Toplam kişi sayısı bulunurken bunlar göz önünde bulundurulmamıştır ve herkesin aynı platform üzerinden sadece bir projeye bir defaya mahsus olmak üzere destek verdiği varsayılmıştır. Destekçi başına düşen ortalama fon miktarı da bu varsayıma dayanarak toplanan fonu destekçi sayısına bölerek hesaplanmıştır. Buluşum platformu destekçi sayısını göstermediği için toplam fonlayan destekçi sayısı bilinmemektedir ve bu nedenle de destekçi başına düşen ortalama fon miktarı hesaplanamamıştır. Başarılı proje başına düşen ortalama fon miktarı da toplanan fonu Tablo 3'te gösterilen başarılı proje sayısına bölerek hesaplanmıştır.

Tablo 4'e göre, kuruluşundan itibaren başarıya ulaşmış projeler içinde en çok fon toplayan platform ArıKovanı'dır. ArıKovanı'nın diğer platformlara göre daha yeni olmasına karşılık Turkcell'in bir girişimi olması ve sadece yenilikçi projelere yer vermesi diğer platformlar arasından sıyrılıp

dikkat çekmesine ve daha çok fon toplayabilmesine olanak sağlamıştır. En fazla destekçisi olan platform da yine ArıKovanı'dır. ArıKovanı'nı fon toplama miktarı ve destekçi sayısı olarak FonGoGo platformu takip etmektedir. CrowdFon ve FonlaBeni platformlarında ise bu rakamlar diğer platformlara kıyasla oldukça düşüktür. Bu rakamların bu platformlarda neden daha düşük olduğunun farklı sebepleri olabilir. Proje yayınlarken daha az seçici olabilirler veya proje tanıtımlarını yeterli ölçüde yapmıyor olabilirler. Bu sebeplerin araştırılması da başka bir çalışmanın konusu olabilir. Tablo 4'e geri dönersek, başarılı olan proje başına düşen ortalama fon miktarı da ArıKovanı platformunda en yüksektir. Bunu Buluşum ve FonGoGo platformları takip etmektedir. CrowdFon ve FonlaBeni platformlarında ise bu rakamlar yine daha düşük seviyelerde kalmaktadır. Destekçi başına düşen ortalama fon miktarı da CrowdFon hariç diğer platformlarda birbirlerine yakındır. Bu dört rakamın ortalaması alındığında da Türkiye'de beğendiği projenin gerçekleşmesini isteyen bir destekçinin projeye ortalama 215 TL destek verdiği sonucu çıkarılabilir.

Tablo 5: En Fazla ve En Az Fonlanan Projelerin Fon Miktarları

Platform Adı	En Fazla Fonlanma Miktarı	En Fazla Fonlanan Projenin Adı	En Düşük Fonlanma Miktarı	En Az Fonlanan Projenin Adı	En Büyük Fonlanma Yüzdesi	En Büyük Fonlanma Yüzdesine Sahip Projenin Adı	En Çok Destekçisi Olan Proje	En Çok Destekçisi Olan Projenin Adı
CrowdFon	19.890 TL	Ekümenopolis Sinema ve İnternet Dağıtımı	1.150 TL	Parmak Fincan	%115	Parmak Fincan	212	Ekümenopolis Sinema ve İnternet Dağıtımı
FonlaBeni	109.300 TL	Nöbetçi Kütüphane 2015	1 TL	Hayvansever ve Kulaklık	%8000	Bilkentcrowd	165	Nöbetçi Kütüphane 2015
FonGoGo	81.220 TL	Sinemasal, Bir Bilet De Sen Al! (Karadeniz)	310 TL	Yakın Yemek	%187	Yüksek Kalori	392	İkiz Yıldızlar
ArıKovanı	339.733 TL	Outliers Akıllı Not Defteri	100.156 TL	Invidyo – Akıllı Bebek İzleme Servisi	%849	Outliers Akıllı Not Defteri	1.994	Outliers Akıllı Not Defteri
Buluşum	60.000 TL	Sinemasal Açık Hava Sinema Festivali Akdeniz	10.000 TL	Yazar Kasa Ve POS'larda Yuvarla	-	-	-	-

Tablo 5'e bakıldığında tüm platformlar içinde en çok fonlanan projenin ArıKovanı platformunun Outliers Akıllı Not Defteri projesi olduğu görülmektedir. Bu proje sadece 40.000 TL'lik fona ihtiyacı olduğu halde destekçiler tarafından beğenildiği için 339.733 TL toplayarak %849 gibi yüksek bir fonlanma yüzdesine ulaşmıştır. Aynı zamanda en çok destekçisi olan proje de budur. Tam 1.994 kişi bu projeyi destekleyip fon sağlamıştır. En az fonlanan projeler ise FonlaBeni platformundaki Hayvansever ve Kulaklık projeleridir. FonlaBeni kitlesel fonlamayı tanıtmak için bir kısa film yarışması düzenlemiş ve bu yarışmaya katılan bazı projeler de ihtiyaçları olan fon bedelini 1 TL olarak belirlemişlerdir. Bu yüzden Hayvansever ve Kulaklık projelerinin fonlanma bedelleri 1 TL'dir. Sadece yarışmaya katılabilmek için kitlesel fonlamanın ne olduğunu anlatan kısa filmlerini platforma yüklemiş ve bunların yayınlanabilmesi için de 1 TL gibi sembolik bir bütçe bedeli koymuşlardır. Bilkencrowd projesi de bu yarışmaya katılan ve sembolik 1 TL ücret ile kısa filmini platforma yükleyen projelerden birisidir. Bu kısa film sadece 1 TL ücret istemesine karşılık 80 TL toplamıştır ve bu yüzden de fonlanma yüzdesi %8000'dir. Bütün platformlar içinde en çok fonlanma yüzdesine sahip olan proje de bu kısa filmidir.

Yukarıda belirtildiği üzere FonGoGo platformu şu anda 1.000 TL'nin altındaki bütçelerdeki projelere platformunda yer vermemektedir. Daha önceleri ise bu tip projelere de platformunda yer vermemekteydi. Bu yüzden de bu platformda fonlanan en düşük miktardaki proje 310 TL'dir ve 2014 yılında fonlanmıştır. FonGoGo platformuyla ilgili değinilmesi gereken bir başka durum ise bu platformun 2015 yılında daha fazla büyüebilmek adına kendine kendi platformundan 50.000 TL fon aramasıdır. Bu fon arayışı başarılı olmuştur ve FonGoGo 51 destekçiyle 50.110 TL toplamıştır.

Yukarıdaki tabloda Buluşum platformu en büyük fonlanma yüzdesi ve bu yüzdeye sahip proje haneleri boş bırakılmıştır. Bu platform, proje hedeflenen fon tutarına ulaşınca destek almayı kesmektedir. Diğer platformlar gibi daha fazla destek verilmesine izin vermemektedir. Bu yüzden de bu platformda bütün projeler %100 fonlanmıştır ve daha büyük bir fonlanma yüzdesine ulaşmak mümkün değildir. Bu platform aynı zamanda projenin destekçi sayısını da göstermediği için en çok destekçisi olan projenin adı ve destekçi sayısı haneleri de boş bırakılmıştır.

Tablo 5'te dikkat çeken bir başka nokta ise Buluşum ve FonGoGo platformlarında en yüksek fonlanma miktarını elde eden projenin aynı olmasıdır. Sinemasal projesi 2014 yılında FonGoGo platformunda Karadeniz bölgesindeki çocuklar için gerçekleştirecekleri sinema gösterimlerine istinaden 81.220 TL fon toplamıştır. Aynı proje 2016 yılında ise Buluşum platformunda Akdeniz bölgesindeki çocuklar için gerçekleştirecekleri sinema gösterimlerine istinaden 60.000 TL fon toplamıştır. Projenin içeriği aynı olmasına rağmen bölgesel bir çalışma olmasından dolayı farklı yıllarda farklı platformlarda fon toplanarak proje genişletilip daha çok kişiye ulaştırılmıştır. Bu da bir projenin birden fazla platformda fon arayabildiğini ve başarılı olabildiğini göstermektedir.

Sonuçlar

Tüm platformlarda şu ana kadar toplam 485 proje yayınlanmıştır ve bunların 144 tanesi başarılı olmuştur. Bu da yaklaşık %30'luk bir başarı yüzdesi demektir. En çok proje yayınlanan kategoriler ise film, teknoloji ve kültür sanat kategorileridir. En eski kitlesel fonlama platformu CrowdFon olmasına karşılık başarı yüzdesi en düşük ve başarılı projeler için en az fon toplayan platform da CrowdFon'dur. Bunun nedenleri ise ayrı bir araştırma konusudur. Buluşum platformu oldukça yeni bir platform olmasına rağmen başarı yüzdesi en yüksek platformdur. Bunun nedeni platformun sadece bağış temelli projelere platformunda yer vermesi olabilir. ArıKovanı'da oldukça yeni bir platform olmasına karşılık başarılı projeler için en çok fon toplayan platformdur. ArıKovanı'nın bir Turkcell girişimi olması ve sadece teknoloji projelerine platformunda yer vermesi bunun nedenleri arasında olabilir. Şu ana kadar en çok başarılı projesi olan platform ise FonGoGo'dur.

Türkiye'de beğendiği projenin gerçekleşmesini isteyen bir destekçi bir projeye ortalama 215 TL vermektedir ve başarılı proje başına da ortalama 44.463 TL fon düşmektedir. Türkiye'de şu ana kadar en çok fonlanan proje 339.733 TL ile ArıKovanı platformundaki Outliers Akıllı Not Defteri projesidir. Bu projenin destekçi sayısı da oldukça fazladır. Bu projenin tam 1.994 destekçisi vardır. En az fonlanan projeler ise 1 TL ile FonlaBeni platformundaki Hayvansever ve Kulaklık projeleridir. Ayrıca bir proje kendine birden

fazla platformda da destek arayabilmektedir. Platformların, bir proje sadece bir platformda destek arayabilir başka platformlarda projesini yayınlamaz gibi bir şartı yoktur.

Bu çalışma sadece Türkiye'deki aktif olan kitlesel fonlama platformlarını incelemiştir. Çalışma neticesinde bulunan sonuçlar başka ülkelerdeki kitlesel fonlama platformlarının sonuçlarına kıyasla farklılıklar gösterebilir. Gelecekteki araştırmalar diğer ülkelerdeki kitlesel fonlama platformları için de bir içerik analizi çalışması yapabilir veya Türkiye dâhil birkaç değişik ülkeden birer kitlesel fonlama platformu seçip bunların içerik analizi neticesinde çıkan sonuçları birbiri ile kıyaslayabilir.

Kaynakça

Atsan, N., ve Erdoğan, E. O., "Girişimciler İçin Alternatif Bir Finansman Yöntemi: Kitlesel Fonlama (Crowdfunding 2015)", İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.

Belleflamme, P., Lambert, T., ve Schwienbacher, A. (2014), "Crowdfunding: Tapping the right crowd", Journal of business venturing, 29(5), 585-609.

Best, J., Neiss, S., Swart, R. ve Lambkin, A. (2013), "Scaling innovation: Crowdfunding's potential for the developing World", Information for Development Program (infoDev), The World Bank.

Crowdfon.com. (2017), "KİTLESEL FONLAMA - İş Yapma Yöntemini Değiştirecek Yeni Sistem - crowdfon.com", <http://crowdfon.com/proje/kitlesel-fonlama-is-yapma-yontemini-degistirecek-yeni-sistem/1266> ,(Access: 7 Kasım 2017).

"Crowdfunding Industry Statistics 2015-2016", 2017, <http://crowdexpert.com/crowdfunding-industry-statistics/CrowdExpert.com>. (Access: 25 Nisan 2017).

"Crowdsourcing and Crowdfunding - The Industry Website", 2017, <http://reports.crowdsourcing.org/>. (Access: 25 Nisan 2017).

De Buysere, K., Gajda, O., Kleverlaan, R., Marom, D. ve Klaes, M. (2012), "A framework for European crowdfunding", European Crowdfunding Network.

Ergen, M., Lau, J. ve Bilginoğlu, K. (2013), "Dağıtık girişimci sermayesi: Kitle fonlaması", Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2013 yılında düzenlediği 3. Sanayi Şurası, Ankara, Türkiye.

Gerber, E. M., Hui, J. S. ve Kuo, P. Y. (2012, Şubat), "Crowdfunding: Why people are motivated to post and fund projects on crowdfunding platforms", In Proceedings of the International Workshop on Design, Influence, and Social Technologies: Techniques, Impacts and Ethics (Vol. 2, p. 11).

Giudici, G., Guerini, M., ve Rossi Lamastra, C. (2013), Why crowdfunding projects can succeed: the role of proponents' individual and territorial social capital.

Gulati, S. (2014), "Crowdfunding: A Kick Stater for Startups Special Report", TD Economics, 29 Ocak 1-19.

İşler, S. T. (2014), "Modern Finansmanda Yeni Bir Dönem: Kitlesel Fonlama-Crowdfunding", Gösterge, Sonbahar, 51-65.

"Kickstarter Stats — Kickstarter", 2017, <https://www.kickstarter.com/help/stats> . (Access: 26 Mayıs 2017).

“Kitle fonlamasını sermaye piyasası mevzuatına alınmasını öngören kanun TBMM’de”, 2016, <http://www.finanstrend.com/haber/171928/kitle-fonlamasini-sermaye-piyasasi-mevzuatina-alinmasini-ongoren-kanun-tbmm-de/#.WQmDPhPygdU>. (Access: 27 Mayıs 2017).

“Kitleseel Fonlama Derneği Basın Bildirisi”, 2016, <http://bilgicagi.com/turkiyenin-ilk-kitleseel-fonlama-derneği-kuruldu/>. (Access: 26 Nisan 2017)

Kitleseel Fonlama Derneği (2017), “Kitleseel Fonlama Derneği Çalıştay Raporu (pp. 1-10)”, İstanbul: İTÜ Arı Teknokent.

Kuppuswamy, V. and Bayus, B.L., (2015). Crowdfunding creative ideas: The dynamics of project backers in Kickstarter.

Mitra, D. (2012), “The role of crowdfunding in entrepreneurial finance”, Delhi Business Review, 13(2), 67.

Onur, M., Değirmenci, Ö. (2015), “Crowdfunding- Kitle Fonlaması”, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları, Sayı: 2015-7/Haziran 2015

Ordanini, A., Miceli, L., Pizzetti, M. ve Parasuraman, A. (2011), “Crowd-funding: transforming customers into investors through innovative service platforms”, Journal of service management, 22(4), 443-470.

Sancak, E. (2016), Applicability and Readiness of Crowdfunding in Turkey.

Wheat, R.E., Wang, Y., Byrnes, J.E. and Ranganathan, J., (2013). Raising money for scientific research through crowdfunding. *Trends in ecology & evolution*, 28(2), pp.71-72.

Yegen, C. (2015), *İletişim teknolojileriyle gelişen crowdsourced bir sistem olarak crowdfunding ve “FonlaBeni” örneği*, Yeni Medya Çalışmaları 3, Tař Mektep Yayın Atölyesi.